

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר חברת מרכז סליקה בנקאי בע"מ

בין:

בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט לישראל בע"מ, בנק המזרחי טפחות טפחות בע"מ והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ

לפניי בקשת פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק" או "חוק ההגבלים העסקיים") להסדר שצדדים לו בנק הפועלים בע"מ (להלן: "בנק הפועלים"), בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "בנק לאומי"), בנק דיסקונט בע"מ (להלן: "בנק דיסקונט"), בנק מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "בנק מזרחי") והבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "בנק הבינלאומי"), שעניינו בעלות משותפת במרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן: "מס"ב"). החלטת הפטור הראשונה בעניין זה ניתנה ביום 20 ביוני 2002¹ ומאז ניתנו מספר החלטות נוספות, כאשר האחרונה שבהן ניתנה ביום 28.9.2017 (להלן: "החלטת הפטור משנת 2017")².

הצדדים להסדר מחזיקים במשותף במס"ב. בנק הפועלים, בנק לאומי ובנק דיסקונט מחזיקים כל אחד ב-25% ממניות מס"ב, ובנק מזרחי והבנק הבינלאומי מחזיקים כל אחד ב-12.5% מהמניות. לפי תקנות ההתאגדות של מס"ב, כל מי שמחזיק ב-10% ממניותיה רשאי למנות חבר בדירקטוריון.

מס"ב היא חברת שירותים משותפת כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי), תשמ"א-1981 העוסקת, בין היתר, בסליקת חיובים וזיכויים בין בנקים ולקוחותיהם, מתן שירותי מיתוג למאגרי מידע ושירותי העברת עמיתים בין קופות גמל. מס"ב מספקת שירותים לתאגידים בנקאיים וכן עוסקת בסליקת חיובים וזיכויים על פי הרשאה בעבור ארגונים שונים, המבקשים לזכות או לחייב מספר חשבונות בנקאיים בפעימה אחת. תחומי עיסוקה של מס"ב והשפעת פעילותה על התחרות פורטו בהרחבה בהחלטת הפטור בעניינה מיום 22 במאי 2012 (להלן: "החלטת הפטור משנת 2012")³.

הבנקים המחזיקים במס"ב מחזיקים גם בחברת שירותים משותפת נוספת בשם שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן: "שב"א")⁴. בדומה למס"ב, גם שב"א מפעילה מערכות תשלומים. מערכות שב"א מאפשרות,

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2002 הגבלים עסקיים 3014681.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ, מרכז סליקה בנקאי בע"מ (28.9.2017); הגבלים עסקיים 501303.

³ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל להסדר בעניין מרכז סליקה בנקאי בע"מ בין בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק המזרחי המאוחד בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ; 2012 הגבלים עסקיים 5001954.

⁴ שיעורי האחזקה של הבנקים בשב"א שונים משיעורי האחזקה שלהם במס"ב, כדלקמן: בנק לאומי מחזיק 42.2% ממניות שב"א, בנק הפועלים מחזיק 34.5% ממניות שב"א, בנק דיסקונט מחזיק 20% ממניות שב"א והבנק הבינלאומי מחזיק 3.3% ממניות שב"א. בנק מזרחי העביר בעבר את כל מניותיו לבעלי המניות האחרים, אך נותרו לו עדיין זכויות מסוימות בשב"א.

בין היתר, איסוף עסקאות בכרטיסי חיוב ממסופים בבתי עסק, העברת אישורים לעסקאות בכרטיסי חיוב, ממשיק סליקה בין סולקים למנפיקים של כרטיסי חיוב וכן העברת אישורים לפעולות משיכת מזומן.

כפי שצוין בהחלטת הפטור משנת 2017, רשות ההגבלים העסקיים לא ביצעה במהלך השנים 2015-2016 שינויים משמעותיים בתנאים לפעילותן של שב"א ושל מס"ב, וזאת מתוך רצון להמתין לסיום עבודת הוועדה להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים והפיננסיים הנפוצים בישראל (להלן: **"ועדת שטרום"**) ולהשלמת הליך חקיקת החוק להגברת התחרות לצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל, התשע"ז-2017, שאושר על ידי מליאת הכנסת ביום 23.1.2017 (להלן: **"החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות"**).

החוק להגברת התחרות בשוק הבנקאות כלל מספר הוראות הנוגעות באופן ישיר לפעילותה של שב"א. בכלל זה, נקבעו הוראות האוסרות על החזקה של יותר מ-10% מאמצעי השליטה בשב"א בידי בעל מניות יחיד ומטילות חובה על הבנקים למכור את ההחזקות העודפות שלהם בשב"א, וזאת עד יום 31.1.2021. על פי תנאי החלטת הפטור בעניינה של שב"א⁵ מיום 24.9.2017, ככל שמכירת אמצעי השליטה של בעל מניות מסוים תתבצע לאחר יום 30.6.2019, אותו בעל מניות לא יהיה זכאי לקבל את מלוא חלקו ברווחי החברה.

כפי שפורט בהחלטת הפטור משנת 2017, על אף שלא הוטלו על מס"ב הוראות ישירות בעקבות ועדת שטרום, השינוי במבנה הבעלות בשב"א צפוי להשפיע גם עליה, במגוון היבטים שאינם ברורים דיו ושעשויים להשפיע על הניתוח התחרותי בנוגע לפעילותה. לפיכך, הוארך בהחלטה זו תוקפם של תנאי החלטות הפטור הקודמות בעניינה של מס"ב, וזאת עד ליום 28.9.2018. תנאי החלטת הפטור בעניינה של מס"ב מגדירים את תחומי הפעילות בהם מותר למס"ב לעסוק, והם נועדו להתמודד עם החששות התחרותיים העולים מפעילותה, הן במישור התחרות שבין הבנקים המחזיקים בה, שהם חמשת הבנקים הגדולים בישראל, והן במישור התחרות בינם לבין מתחריהם, אשר אינם בעלי מניות במס"ב ושנזקקים לשירותים הייחודיים אותם היא מספקת.

מאחר שלא התבצעו עדיין שינויי בעלות בשב"א ומאחר שמרכיב מרכזי בבחינת פעילותה של מס"ב נוגע למבנה הבעלות בה, אני סבור כי יהיה נכון להמתין תקופה נוספת של 18 חודשים בטרם תתקבל החלטה חדשה בעניינה של מס"ב, כך שפעילותה תיבחן במועד בו יהיה ברור יותר מבנה הבעלות בחברה ומסגרת שיתוף הפעולה בגינה מתבקש הפטור.

בשולי הדברים יצוין כי בעקבות חקיקת פרק ב' לחוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 (**"חוק ההסדרים"**), העוסק בהסרת חסמי מעבר בין בנקים, מתעתדת מס"ב לפעול בתחום ניהול חשבונות בין בנקים, על פי המסגרת שנקבעה בחוק ההסדרים. יובהר כי פעילות זו לא נבחנה עדיין על ידי רשות ההגבלים העסקיים ואינה נכללת בתחומי הפעילות שהותר למס"ב לפעול בהם. ככל שיתבקש פטור עבורה, הדבר יבחן בנפרד.

⁵ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל בין : בנק הפועלים בע"מ, בנק לאומי לישראל בע"מ, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ ושירותי בנק אוטומטיים בע"מ (24.9.2017) **הגבלים עסקיים 501301**.

סוף דבר

מכל האמור לעיל, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים ובהתאם לסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, החלטתי להאריך את תוקף החלטת הפטור משנת 2017 על כל תנאיה, וזאת למשך 18 חודשים, קרי עד ליום 20.3.2020.

יאיר אילת
מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א בתשרי התשע"ט
20 בספטמבר 2018